

## Berfau

Mae angen gafael gadarn ar derfyniadau berfol wrth fynegi safbwynt a barn er mwyn cyfleu pwy yn union sy'n cyfleu'r farn honno. Defnyddir yr amser presennol yn aml, e.e. credaf, tybiaf.

### Pwy ydy Pwy?

#### ADOLYGU'R PERSONAU

Person Cyntaf Unigol (**Fi**)

Ail Berson Unigol (**Ti**)

Trydydd Person Unigol (**Hi/Fo/Fe**)

Person Cyntaf Lluosog (**Ni**)

Ail Berson Lluosog (**Chi**)

Trydydd Person Lluosog (**Nhw/Hwy**)

### Berf Amser Presennol a Dyfodol

**Berfenw:** Gair yn disgrifio gweithred, e.e. CREDU

**Rhagenw annibynnol:** Pwy sy'n gwneud y weithred, e.e. Person Cyntaf Unigol (**Fi**)?

**Berf:** Mae berf, e.e. CREDAF yn dweud:

**BETH** yw'r gweithgarwch, e.e. Credu

**PWY** sy'n ei wneud, e.e. Person Cyntaf Unigol (**Fi**)

**PRYD** y mae'r gweithgarwch y digwydd, e.e. yn awr, sef yr amser presennol

#### Ffurf Gwmpasog:

defnyddio nifer o eiriau i ffurfio berf.

#### Ffurf Gryno:

berf un gair

#### Unigol

1. Rydw i'n credu
2. Rwyt ti'n credu
3. Mae ef/hi yn credu

#### Unigol

1. Credaf i
2. Credi di
3. Cred/Creda ef/hi

#### Lluosog

1. Rydym ni'n credu
2. Rydych chi'n credu
3. Maen nhw'n credu

#### Lluosog

1. Credwn ni
2. Credwch chi
3. Credant hwy/Credan nhw

#### Berf Amhersonol

Mae berf amhersonol yn cyfeirio at y gweithgaredd yn unig, sef berf heb berson yn perthyn iddi.

**Amser presennol:** Credir

**Negyddol:** Ni chredir

**Rhai berfau perthnasol amser presennol/dyfodol ar gyfer Mynegi Barn a Safbwynt**

| <b>Berfenw</b> | <b>Person 1<sup>af</sup> Unigol</b> | <b>3<sup>rd</sup> Person Unigol</b> | <b>Person 1<sup>af</sup> Lluosog</b> | <b>Amhersonol</b> |
|----------------|-------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|-------------------|
| Amcangyfrif    | Amcangyfrifaf i                     | Amcangyfrifa ef/hi                  | Amcangyfrifwn ni                     | Amcangyfrifir     |
| Amlygu         | Amlygaf                             | Amlyga                              | Amlygwn                              | Amlygir           |
| Arddangos      | Arddangosaf                         | Arddangosa                          | Arddangoswn                          | Arddangosir       |
| Awgrymu        | Awgrymaf                            | Awgryma                             | Awgrymwn                             | Awgrymir          |
| Braslunio      | Brasluniaf                          | Braslunia                           | Brasluniwn                           | Braslunir         |
| Cael           | Caf                                 | Caiff                               | Cawn                                 | Ceir              |
| Casglu         | Casglaf                             | Casgla                              | Casglwn                              | Cesglir           |
| Cyfaddef       | Cyfaddefaf                          | Cyfaddefa                           | Cyfaddefwn                           | Cyfaddefir        |
| Cyflwyno       | Cyflwynaf                           | Cyflwyna                            | Cyflwynwn                            | Cyflwynir         |
| Cymharu        | Cymharaf                            | Cymhara                             | Cymharwn                             | Cymherir          |
| Cytuno         | Cytunaf                             | Cytuna                              | Cytunwn                              | Cytunir           |
| Dadansoddi     | Dadansoddaf                         | Dadansodda                          | Dadansoddwn                          | Dadansoddir       |
| Dadlau         | Dadleuaf                            | Dadleua                             | Dadleuwn                             | Dadleuir          |
| Dangos         | Dangosaf                            | Dengys                              | Dangoswn                             | Dangosir          |
| Darlunio       | Darluniaf                           | Darlunia                            | Darluniwn                            | Darlunir          |
| Dweud          | Dywedaf                             | Dywed                               | Dywedwn                              | Dywedir           |
| Dylunio        | Dyluniaf                            | Dylunia                             | Dyluniwn                             | Dylunir           |
| Dysgu          | Dysgaf                              | Dysga                               | Dysgwn                               | Dysgir            |
| Egluro         | Egluraf                             | Eglura                              | Eglurwn                              | Eglurir           |
| Esbonio        | Esboniaf                            | Esbonia                             | Esboniwn                             | Esbonnir          |
| Galw           | Galwaf                              | Galwa                               | Galwn                                | Gelwir            |
| Gallu          | Gallaf                              | Gall                                | Gallwn                               | Gellir            |
| Gosod          | Gosodaf                             | Gosoda                              | Gosodwn                              | Gosodir           |
| Gweld          | Gwelaf                              | Gwêl                                | Gwelwn                               | Gwelir            |
| Gwybod         | Gwn                                 | Gŵyr                                | Gwyddom                              | Gwyddys           |
| Herio          | Heriaf                              | Heria                               | Heriwn                               | Herir             |
| Meddwl         | Meddyliaf                           | Meddylia                            | Meddylwn                             | Meddylir          |
| Mynegi         | Mynegaf                             | Mynega                              | Mynegwn                              | Mynegir           |
| Neidio         | Neidiaf                             | Naid                                | Neidiwn                              | Neidir            |
| Penderfynu     | Penderfynaf                         | Penderfyna                          | Penderfynwn                          | Penderfynir       |
| Rhannu         | Rhannaf                             | Rhanna                              | Rhannwn                              | Rhennir           |
| Rhagfynegi     | Rhagfynegaf                         | Rhagfynega                          | Rhagfynegwn                          | Rhagfynegir       |
| Rhagweld       | Rhagwelaf                           | Rhagwela                            | Rhagwelwn                            | Rhagwelir         |
| Rhedeg         | Rhedaf                              | Rhed                                | Rhedwn                               | Rhedir            |
| Rhyfeddu       | Rhyfeddaf                           | Rhyfedda                            | Rhyfeddwn                            | Rhyfeddir         |
| Sefyll         | Safaf                               | Saif                                | Safwn                                | Sefir             |
| Teimlo         | Teimlaf                             | Teimla                              | Teimlwn                              | Teimlir           |
| Toddi          | Toddaf                              | Tawdd                               | Toddwn                               | Toddir            |
| Trafod         | Trafodaf                            | Trafoda                             | Trafodwn                             | Trafodir          |
| Ymchwilio      | Ymchwiliaf                          | Ymchwilia                           | Ymchwiliwn                           | Ymchwilir         |

**Negyddol****Ffurf Gwmpasog:**

defnyddio nifer o eiriau i ffurfio berf

**Ffurf Gryno:**

berf un gair

**Unigol**

1. Dydw i ddim yn credu
2. Dwyt ti ddim yn credu
3. Dydy ef/hi – Dyw ef/hi ddim yn credu

**Unigol**

1. Ni chredaf i
2. Ni chredi di
3. Ni chreda ef/hi

**Lluosog**

1. Dydyn ni ddim yn credu
2. Dydych chi ddim yn credu
3. Dydyn nhw ddim yn credu

**Lluosog**

1. Ni chredwn ni
2. Ni chredwch chi
3. Ni chredan nhw/Ni chredant hwy

**Iaith ac Ymadroddion ar gyfer Mynegi Barn**

|                             |                                |                           |
|-----------------------------|--------------------------------|---------------------------|
| A dweud y gwir              | Anghytunaf                     | Beth bynnag               |
| Byddai'n braf petai...      | Byddai'n dda petai...          | Credaf                    |
| Cytunaf                     | Dadl arall                     | Does dim amheuaeth fod... |
| Does dim dwywaith nad...    | Does dim rhyfedd mai...        | Dylid cofio mai...        |
| Er hyn...                   | Felly...                       | Fodd bynnag               |
| Gwaetha'r modd...           | Gŵyr pawb...                   | Heb os nac oni bai        |
| Heb unrhyw amheuaeth        | Hoffwn                         | I gloi...                 |
| O ganlyniad, teimlaf...     | Onid yw...                     | Mae lle i gredu...        |
| Mae'n amlwg y bydd angen... | Mae'n amlwg fod angen...       | Mae'n anhygoel fod...     |
| Mae'n anodd credu...        | Mae'n bwysig iawn nodi...      | Mae'n hen bryd            |
| Mae'n rhaid cydnabod...     | Meddyliaf                      | Pwy all beidio â...       |
| Pwysig yw nodi...           | Pwynt arall                    | Rwy'n argyhoeddedig...    |
| Rwyf o'r farn...            | Rwy'n rhyfeddu                 | Rydw i'n meddwl           |
| Rhaid cofio                 | Teimlaf                        | Wedi'r cyfan...           |
| Wrth reswm...               | Y gwir cas yw...               | Y gwirionedd yw mai...    |
| Yn ail                      | Yn anffodus...                 | Yn bendant                |
| Yn bersonol...              | Yn ddi-os, fe fydd...          | Yn drydydd                |
| Yn fy marn i...             | Yn gyntaf                      | Yn ôl rhai                |
| Yn ôl pob tebyg             | Yn sicr                        | Yn wir                    |
| Yr hyn sy'n drist yw bod... | Yr hyn sy'n fy ngwylltio yw... |                           |

### Gwrthddadleuon a Chymharu

|                                                 |                                             |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| O gymharu'r ddau, teimlaf mai...                | Rhaid chwalu'r gred/myth bod...             |
| Ar y naill law...ar y llaw arall                | Amheuais y byddai...ond nawr rwy'n gweld... |
| Gellir dadlau mai...ond fy marn i yw            | Mae...nid yn unig...ond yn...               |
| Mae mor glir â hoel ar bost bod...yn well na... | Os yw...                                    |
| Pe byddai...yna byddai...                       | Os gwnewch...bydd...                        |
| Cred rhai bod...                                | Er mwyn sicrhau bod...bydd...               |
| Teimla rhai fodd bynnag                         | Yn wahanol i...nid yw...                    |
| Gwêl rhai hi'n...                               | Heb...ni fydd...                            |
| Wrth reswm...                                   | Meddyliwch o ddifri bod...                  |
| Yn y bôn mae...                                 | Dylid ystyried...                           |
| Petai hyn yn bosib...yna byddai...              | Fedra i ddim derbyn...                      |
| Rhaid gofyn y cwestiwn...                       | Alla i ddim peidio â meddwl...              |
| Rwy'n amau...                                   | Onid rhagfarn lwyr yw...                    |
| Cwestiynaf...                                   | Onid oes hawl...                            |
| Heriaf y syniad...                              | Rhyfeddaf ar...                             |
| Yn ôl rhai...ond o'm safbwynt i...              | Gofynnaf                                    |
| Gellir dadlau bod hyn yn wir, ond credaf i...   | Ni all y ddadl...fy narbwyll                |
| O ystyried yr holl ddadleuon...teimlaf          | Celwydd noeth                               |
| Taflu llwch i'n llygaid                         | Rhagfarn lwyr                               |
| Tra bod...                                      | Eto i gyd                                   |

### Iaith Berswâd

|                            |                           |                                |
|----------------------------|---------------------------|--------------------------------|
| Ail-ystyriwch...           | Cofiwch                   | Cymharwch                      |
| Da chi, ystyriwch o ddifri | Dadleuaf                  | Dangoswch                      |
| Does bosib nad/na          | Does dim dwywaith         | Does dim amheuaeth             |
| Erfyniaf arnoch            | Ewch                      | Heb os nac onibai              |
| Hoffwn eich perswadio      | Gadewch i mi'ch darbwyllo | Gallaf eich sicrhau            |
| Gofalwch                   | Gofynnaf i chi            | Gwnewch                        |
| Gweithredwch               | Foneddigion dewch i       | Mae mor glir â hoel ar bost... |
| Mae'n gwbl amlwg           | Mae'n hanfodol            | Meddyliwch                     |
| Oes bosib bod ...          | Oni fyddai'n well         | Peidiwch da chi ag ildio       |
| Rhaid derbyn               | Rwy'n blino ar...         | Rwy'n crefu arnoch             |
| Rwy'n dadlau               | Rwy'n erfyn arnoch        | Rwy'n gofyn i chi              |
| Rwy'n ymddiried ynoch      | Wrth gwrs                 | Ymddiriedaf ynoch              |
| Yn bendant                 | Yn sicr                   | Ystyriwch o ddifri...          |